

Pál Rita

Mindössze hatéves alkotói pálya – és szokatlanul érett rajzoló karakter – ez az, ami az alig néhány tényt felsorakoztató életrajzból azonnal feltűnik. Pál Rita 1962-ben született, s aktív rajzoláshoz csak húszévesen kezdett, noha gyermekként már rajzolt a maga alkotta mesékhez: „hogy a mese hihetőbb legyen”. Értelmiségi – irodalmár – szülők lányánál ez természetes, akárcsak a többi művészeti ág iránti érdeklődés: Pál Rita ének-zene tagozatra járt a pécsi Kodály Gimnáziumba, majd harmadiktól levelező tagozatra járván esténként amatőr színelőadásokban játszott, s közben újságkihordásból támogatta korai önállóságát. Az viszont már nem olyan természetes, hogy még ugyanabban az évben, 1982-ben, amelyben a Haraszi Pál festőművész irányította rajz körben rajzolni kezdett, már szerepelt kiállításon: a Baranyai Amatőrök tárlatán. Minden jel arra vall tehát: a *készség* az ő esetében valóban alapfokú *kész*-séget jelent, a hölgy teljes fegyverzetben bukkant elő kíváncsiságának és útkereséseinek labirintusából. A rövid pálya ezen túl is egyértelműen sikeres: 1983-ban az Országos Amatőr Kiállításán ötödik, 1984-ben, majd 1987-ben a pécsi Megyei Tárlaton szerepel, 1985-ben ugyanitt díjazást kap egy munkájáért, valamint részt vesz Budapesten a *Baranya bemutatkozik* című kiállításon. 1986-ben a Stollwerk-csoport tagjaival állít ki a pécsi Ifjúsági Házban, s az 1987-es Megyei Tárlaton is szerepel. Mindeközben 1985-től jelennek meg rajzai az *Élet és Irodalomban*. Kortársai közül *Gross Arnold*, *Balla Margit*, *Banga Ferenc* munkái állnak legközelebb hozzá. Vegyes technikát használ és szívesen szitázik. Jelenleg a Pannónia Film Vállalat pécsi műtermében rajzfilm-rajzoló. Kislányának, Virágnak maga írta-rajzolta mesekönyvet tervez, hogy felnőttként se veszítse majd el a mesék és csodák oly sokatmondó világát.

Nemhiába jellemzi úgy önmagát ez a fiatal

nő, mint nem-rationális lényt, aki kalandvágyból rajzol, önmagának is meglepetésül. Rajzai valóban meglepőek. Látszólag minden rendben: nagy aprólékossággal, műgonddal készült, archaikus nyugalmat árasztó rajzok ezek, szinte kivétel nélkül emberekről készültek, statikus helyzetekben. De egyetlen egy sincs köztük, amelyben ne volna valami szembeállítás, firtor, kettősség, antagonizmus, valami kajánság a humanizmus mellett. Pimasz, léha, elbűvölő nőszemély vet kihívó pillantást medveálmos, szelid-érzéki udvarlójára – mindketten jelmezszerű, romantikus öltözékben. *A mi állataink* című képen három „dédelgető” ül velünk szemben: egyikük ölében kócos macska, másikukéban nagyorrú madár, a harmadik viszont miniatűr, szakállas alkoholistát babusgat. A Tandori-álom illusztrációján írógéppel egy kalitkába zárt verébféjű ember olyan madarat etet tenyeréből, aki a költő arcát viseli magán. Felettük: a város és vadon ködös képe lebeg. *Meseillusztráció* című képen, a háztetők fölé hussanó angyalok arcán, akik padlásablakba kitett befőttekre, lábaskára látnak, korántsem szelid és ártatlan, hanem démonikus, élvezte a mosoly – előttük emberek apró bábsziluettjei, a háttérben borús holdra merengő parányi férfiarány. S egy pásztoróra-kép; a szerelmespár: angyal és ördög.

*

Szenvedélyes rajzok, ahol erő és humánus, keménység és lágyaság, drasztikum és illúzió, indulat és gyöngédség áll együtt kivételes nyugalomban. Archaikus alakok, mágikus figurák s emberek: megtestesült, alakot öltött érzések és fanyar tudás hordozói. Alkotójuk öntörvényű, karakán személyiség, és – ami mindennél fontosabb –: igazi homo ludens, *játszó ember*.

Abody